

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ЛАЗАРУК ПРОТИ УКРАЇНИ»
CASE OF LAZARUK v. UKRAINE**

(Заява № 6261/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

15 жовтня 2009 року

ОСТАТОЧНЕ

15/01/2010

Текст рішення може зазнати редакційної правки.

У справі «Лазарук проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:
Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), Голова,
Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
Райт Маруст (Rait Maruste),
Марк Віллігер (Mark Villiger),
Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),
Здравка Калайджиева (Zdravka Kalaydjieva), судді,
Михайло Буроменський (Mykhaylo Buromenskiy), суддя ad hoc,
та Стефан Філліпс (Stephen Phillips), заступник Секретаря секції,
після наради за зачиненими дверима 20 жовтня 2009 року,
вносить таке рішення, ухвалене того самого дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 6261/04), поданою проти України до Суду 8 січня 2004 року громадянкою України пані Оленою Романівною Лазарук (далі — заявниця) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).
2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — п. Ю. Зайцев.
3. 6 грудня 2007 року Голова п'ятої секції вирішив направити заяву Уряду. Також було вирішено розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви одночасно (пункт 3 статті 29).

ЩОДО ФАКТІВ

4. Заявниця народилася у 1949 році та проживає у місті Миколаєві, Україна.
5. 25 листопада 1998 року заявниця звернулася до Корабельного районного суду міста Миколаєва (далі — Корабельний суд) з позовом до pana Л., свого сусіда, про усунення перешкод у користуванні земельною ділянкою. 15 січня 1999 року пан Л. звернувся з зустрічним позовом, стверджуючи, що він мав відповідне право.
6. 11 січня 2000 року Корабельний суд відмовив заявниці у задоволенні позову та задовольнив зустрічний позов pana Л.
7. 16 березня 2000 року Корабельний суд виніс додаткове рішення, яким зобов'язав pana Л. перенести огорожу, яка знаходиться на межі ділянок заявниці та pana Л., та стягнув із заявниці на користь pana Л. судові витрати.
8. 12 квітня 2000 року Миколаївський обласний суд¹ (далі — обласний суд) відмовив у задоволенні касаційної скарги заявниці, а також змінив додаткове рішення; основне і додаткове рішення набрали законної сили. У липні 2000 року вони були виконані повністю.
9. 6 жовтня 2000 року президія Миколаївського обласного суду скасувала рішення від 11 січня і 16 березня та ухвалу від 12 квітня 2000 року на підставі протесту голови обласного суду, а справу було направлено на новий розгляд. Президія встановила, що в цій справі суд невірною застосував норми матеріального права та недостатньо вивчив відповідні докази.
10. 14 серпня 2002 року Корабельний суд зупинив провадження у справі, оскільки пан Л. помер, не залишивши правонаступників, зацікавлених у залученні до участі у справі.
11. 7 жовтня 2002 року заявниця оскаржила вищезазначену ухвалу суду та вимагала поновити пропущений строк апеляційного оскарження, посилаючись на те, що Корабельний суд не повідомив їй своєчасно про рішення від 14 серпня 2004 року.

---

¹ 3 липня 2001 року — апеляційний суд Миколаївської області.

12. 3 грудня 2002 року Корабельний суд відхилив скаргу заявниці. Заявниця подала апеляційну скаргу.

13. 27 лютого 2003 року апеляційний суд скасував ухвалу від 3 грудня 2002 року, зокрема, встановивши, що Корабельний суд не оголосив публічно рішення від 14 серпня 2002 року і не повідомив про нього заявницю належним чином.

14. 3 квітня 2003 року апеляційний суд задовольнив апеляційну скаргу заявниці про скасування ухвали від 14 серпня 2002 року. Справу було направлено на новий розгляд, встановивши, що Корабельний суд не з'ясував коло спадкоємців пана Л.

15. 3 липня 2003 року Корабельний суд залучив до участі у справі пані Л. Л., пані К. Л., пані А. О. та пані К. І. — спадкоємці пана Л.

16. 1 вересня 2003 року Корабельний суд виніс ухвалу про необхідність допитати пані А. О. та вручення судових документів, що стосуються справи. Оскільки пані А. О. проживала в м. Новоросійську, Російська Федерація, суд виніс ухвалу про направлення окремого доручення суду м. Новоросійська щодо допиту та вручення судових документів. Тією ж ухвалою суд зупинив національне провадження. 22 жовтня 2003 року ухвала була направлена в Миколаївське обласне управління Міністерства юстиції. У жовтні 2003 року запит було направлено органам державної влади Росії.

17. 22 грудня 2003 року місцевий Корабельний районний суд м. Миколаєва, розглянувши клопотання заявниці, наклав заборону на відчуження домоволодіння, зокрема заборону на розподіл земельної ділянки, її відчуження, включаючи заборону на виготовлення документації на спірну ділянку до вирішення спору. Спадкоємиці пана Л. оскаржили цю ухвалу. 14 січня 2004 року Корабельний суд залишив апеляційну скаргу без руху. У січні 2004 року суд поновив строк для оскарження ухвали від 22 грудня 2003 року. 12 лютого 2004 року Корабельний суд направив справу до апеляційного суду. 1 березня 2003 року зазначений суд призначив судові засідання на 12 березня 2003 року.

18. 2 березня 2003 року Корабельний суд отримав відповідь від Новоросійського суду.

19. 12 березня 2004 року апеляційний суд Миколаївської області змінив ухвалу суду від 22 грудня 2003 року, звузивши перелік заборон щодо земельної ділянки.

20. 8 квітня 2004 року спадкоємиці пана Л. подали касаційну скаргу на ухвалу від 22 грудня 2003 року та на ухвалу від 12 березня 2004 року. 15 червня 2006 року Верховний Суд відхилив їхню касаційну скаргу.

21. 27 грудня 2006 року Корабельний суд частково задовольнив позов заявниці, зобов'язав спадкоємців пана Л. перенести огорожу відповідно до встановленої межі та відмовив у задоволенні зустрічного позову.

22. 26 березня 2007 року апеляційний суд відхилив скаргу спадкоємців пана Л.

23. 20 квітня 2007 року спадкоємиці пана Л. подали до Верховного Суду України касаційну скаргу на рішення від 27 грудня 2006 року та ухвалу від 26 березня 2007 року.

24. 23 травня 2007 року Корабельний відділ державної виконавчої служби Миколаївського міського управління юстиції відкрив виконавче провадження.

25. 7 червня 2007 року Корабельний суд виніс ухвалу про виправлення допущених описок у рішенні від 27 грудня 2006 року. 30 січня 2008 року апеляційний суд скасував ухвалу від 7 червня 2007 року.

26. У період з 23 травня 2007 року до січня 2009 року спадкоємиці пана Л. подавали заяву про зупинення виконавчого провадження, оскаржували дії державних виконавців, подавали заяву до виконавчої служби про зупинення виконання рішення від 27 грудня 2006 року та зупинення додаткових рішень з таких же підстав.

27. За клопотанням заявниці від 21 травня 2008 року 20 червня 2008 року Корабельний суд постановив ухвалу про поворот виконання рішень суду від 11 січня 2000 року та від 16 березня 2000 року, які були виконані примусово у липні 2000 року. 16 жовтня 2008 року апеляційний суд залишив ухвалу від 20 червня 2008 року без змін.

28. У вересні 2008 року Корабельний відділ Державної виконавчої служби звернувся до Корабельного суду із заявою про роз'яснення рішення від 27 грудня 2006 року. Спадкоємиці пана Л. подали до цього ж суду заяву, в якій просили постановити додаткове рішення та роз'яснити існуюче рішення. 4 листопада 2008 року суд відмовив у задоволенні цієї заяви.

29. 29 січня 2009 року апеляційний суд Миколаївської області скасував ухвалу від 4 листопада 2009 року та направив справу до суду першої інстанції на новий розгляд.

30. Сторони не повідомили Суд про результат розгляду касаційної скарги, яка була подана спадкоємицями пана Л. 20 квітня 2007 року.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПРОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

31. Заявниця скаржилась на те, що тривалість провадження у її справі була несумісною з вимогою «розумного строку», передбаченою пунктом 1 статті 6 Конвенції, у якому зазначено наступне:

«Кожен має право на ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, ..., який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

A. Щодо прийнятності

32. Суд зазначає, що скарга не є очевидно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Також Суд зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона визнається прийнятною.

B. Щодо суті

1. Заяви сторін

33. Уряд стверджував, що сторони у національному провадженні сприяли тривалості провадження та що держава не могла відповідати за їх поведінку. Також Уряд зазначив, що справа була складною та що судові органи діяли з належною ретельністю. Крім того, Уряд стверджував, що період, коли справа розглядалась судом м. Новоросійська, не повинен братися до уваги. Врешті, Уряд заявив, що тривалість провадження у справі заявниці була розумною.

2. Період, який має розглядатися

34. Суд зазначає, що провадження у цій справі розпочалось 25 листопада 1998 року і досі триває. Також він зазначає, що, незважаючи на ухвалу від 1 вересня 2003 року, в якій ішлося про судове доручення іншому суду, провадження тривало в Корабельному суді (див. пп. 16 та 17 вище). З цього випливає, що період, коли справа знаходилась в суді м. Новоросійська, не має виключатись із загальної тривалості провадження.

35. Таким чином, загальна тривалість провадження, за виключенням періоду з 12 квітня 2000 року до 6 жовтня 2000 року, коли було остаточне рішення у справі, яке пізніше було скасоване, становила більше ніж 10 років. Справа розглядалась судами трьох інстанцій.

3. Розумність тривалості провадження

36. Суд зазначає, що розумність тривалості судового розгляду повинна оцінюватись з урахуванням обставин справи та таких критеріїв, як складність справи, поведінка заявника та відповідних органів влади, а також важливість предмета спору для заявника (див., серед іншого, рішення у справі «Фрідлендер проти Франції» (Frydlender v. France) [ВП], № 30979/96, п. 43, ЄСПЛ 2000-VII).

37. Хоча національні суди мали розглянути певну кількість документальних доказів, характер питання, що розглядався, не вимагав тривалого розгляду справи заявниці. Таким чином, Суд доходить висновку, що предмет цього судового розгляду не може вважатись особливо складним.

38. Суд зазначає, що складність справи та дії заявника самі по собі не можуть пояснити загальну тривалість провадження в цій справі. Суд вважає, що держава-відповідач є відповідальною за низку затримок (зокрема, він звертає увагу на повернення справи на новий розгляд, навіть після ухвалення рішення, яке набрало законної сили, неповідомлення заявниці про винесене рішення у справі та тривалий період процесуальної бездіяльності при розгляді касаційної скарги спадкоємиць пана Л).

39. Суд неодноразово встановлював порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, які порушують питання, подібні до цієї справи (див. рішення у справі «Фрідлендер проти Франції», зазначеній вище).

40. Розглянувши всі матеріали, які були надані, Суд вважає, що Уряд не навів жодного факту чи аргументу, здатних переконати дійти іншого висновку у цій справі. З огляду на практику Суду з цього питання, він вважає, що у цій справі тривалість провадження була надмірною та не відповідає вимозі «розумного строку».

41. Таким чином, мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

42. Заявниця скаржилася за пунктом 1 статті 6 Конвенції на несправедливість результату провадження у її справі. Зокрема, вона стверджувала, що судді, які розглядали її справу, не були безсторонніми. Також вона скаржилася на те, що національні суди, постановивши рішення від 11 січня 2000 року та 16 березня 2000 року, порушили статтю 1 Першого протоколу. Крім того, без посилання на жодну статтю Конвенції або протоколів до неї вона скаржилася на невиконання рішення від 27 грудня 2006 року та ухвали від 20 червня 2008 року.

43. Дослідивши всі матеріали справи, які були надані та в тій мірі, в якій він є повноважним вивчати заявлені скарги, Суд не встановив жодних ознак порушення прав та свобод, гарантованих Конвенцією чи протоколами до неї. Відповідно Суд визнає їх неприйнятними як очевидно необґрунтовані відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

44. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

45. Заявниця вимагала 15 000 євро відшкодування матеріальної та моральної шкоди.

46. Уряд висунув заперечення щодо цих вимог.

47. Суд не вбачає будь-якого причинно-наслідкового зв'язку між встановленим порушенням та заявленою матеріальною шкодою, тому він відхиляє цю вимогу. З іншого боку, здійснюючи свою оцінку на засадах справедливості відповідно до статті 41 Конвенції, Суд присуджує заявниці 3200 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові витрати

48. Заявниця не подала жодних вимог щодо відшкодування судових витрат. Відповідно Суд нічого не присуджує.

C. Пеня

49. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу щодо надмірної тривалості провадження прийнятною та решту скарг у заяві — неприйнятними.
2. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 до Конвенції.
3. *Постановляє*, що:
  - (а) що протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна виплатити заявниці 3200 (три тисячі двісті) євро відшкодування моральної шкоди. Ця сума має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу плюс будь-який податок, який може бути стягнуто із зазначеної суми;
  - (b) зі спливом вищезазначених трьох місяців і до остаточного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в період несплати, плюс три відсоткові пункти.
4. *Відхиляє* решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 19 листопада 2009 року відповідно до пп. 2 та 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стефан ФІЛЛІПС
(Stephen Phillips)
Заступник Секретаря секції

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(Peer Lorenzen)
Голова секції